

ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ) У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДАХ

СТАРУНОВА А.Л.

*Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса,
Україна*

З метою забезпечення нагальних потреб у підготовці фахівців різних галузей Міністерство освіти і науки України впровадило для студентів вищих навчальних закладів різного рівня акредитації курс Українська мова (за професійним спрямуванням), який є вкрай необхідним, так як саме він має сприяти підготовці фахівців належного професійного та інтелектуального рівня. Оскільки науково-технічний прогрес, перебудова соціально-економічної й політичної системи в країні потребують від майбутнього фахівця певної галузі, не тільки знання свого фаху, а й високого рівня володіння професійним мовленням, то саме для успішного здійснення навчального процесу необхідні ґрунтовні напрацювання з метою створення системи теоретичних та практичних завдань. Система повинна полягати як у виборі ефективних принципів, форм, методів та засобів навчання, так у доборі відповідної фахової термінології.

Такий підхід до навчання полягає, насамперед, у формуванні мовленнєво-ділової особистості, яка добре оволодіє особливостями професійного мовлення, матиме практичні навички застосування знань у широкій сфері державної діяльності.

Перш за все курс української мови (за професійним спрямуванням) не повинен дублювати шкільної програми: він має зовсім інше спрямування й ставить перед собою ширше завдання порівняно з шкільною програмою.

Крім того, він включає матеріал зі стилістики, фразеології, культури мови, термінознавства, історії української мови, зокрема, знання з орфографії, орфоепії, граматики і, звичайно ж, формує вміння і навички складати ділові папери, адже саме за допомогою ділових документів устанавлюються офіційні, службові, ділові контакти між закладами, підприємствами, а також налагоджуються приватні стосунки між людьми.

Завдання курсу української мови (за професійним спрямуванням) полягають у тому, щоб дати студентам ґрунтовні й систематичні знання з усіх розділів української мови; забезпечити оволодіння нормами української літературної мови з метою правильного вживання мовних засобів, дотримання вимог культури усного й писемного мовлення, застереження від найпоширеніших помилок, знаходження найдоцільніших лексико-

граматичних засобів для кожної конкретної мовленнєвої ситуації; навчити професійної мови, збагатити їхній словник, особливо термінологічною, фаховою лексикою та лексикою загальноінтелектуального характеру; дати їм основні відомості з історії української мови, стилістики; навчити працювати з текстами різних стилів мовлення, що в результаті дає змогу забезпечити їм у мінімальному обсязі ту лінгвістичну освіту, яка необхідна кожній людині будь-якого фаху; сформувати вміння й навички складати ділові папери, приділяючи основну увагу документам низького рівня стандартизації, які передбачають мовленнєву творчість автора, а не просто заповнення бланка (автобіографія, характеристика, заява, службові записки, протокол та ін.).

Курс української мови (за професійним спрямуванням) має забезпечувати комплексний, багатоаспектний підхід до мовних явищ і процесів, у тому числі і до методів навчання. Таким чином, студенти повинні оволодіти вміннями та навичками: застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці; говорити українською мовою з дотриманням правил літературної вимови; грамотно писати, дотримуючись правил орфографії та пунктуації; визначити стиль і жанр тексту; правильно складати ділові папери; розрізняти види тексту (опис, розповідь, роздум); користуватися різними словниками, довідками.

У систему підготовки студентів включають практичні й індивідуальні заняття, самостійну роботу, тестування, контрольні роботи.

Практичні завдання покликані навчити правильно, згідно з вимогами складати ділові папери, розвивати усне і писемне мовлення. Студенти виконують програму самостійної роботи, що передбачає укладання міні-словничків фахової термінології, написання рефератів, роботу в модульному середовищі, підготовку доповідей на конкурси, олімпіади тощо.

Отже, проблеми мовленнєвої культури, грамотного письма державною мовою студентів мають стати першочерговою турботою викладачів ВНЗ, оскільки від цього залежить наше національне самовизначення і наш культурний вимір у світовій спільноті.

Для перевірки знань студентів з курсу передбачено контрольні роботи, тести. Питання, що становлять зміст контрольних робіт та тестів, охоплюють всі розділи курсу: вступ, поняття літературної норми, ознаки офіційно-ділового стилю, класифікацію документів за найменуванням, місцем виникнення, призначенням, напрямком, формою, строками виконання, ступенем гласності, стадіями створення, складністю; формуляр документа, документацію щодо особового складу, інформаційні, обліково-фінансові документи та господарсько-договірні. Контрольні роботи та тести дозволять перевірити, як студенти оволоділи етикетом ділового спілкування, його нормами.